

SUCEAVA

Mart - Prier 1926

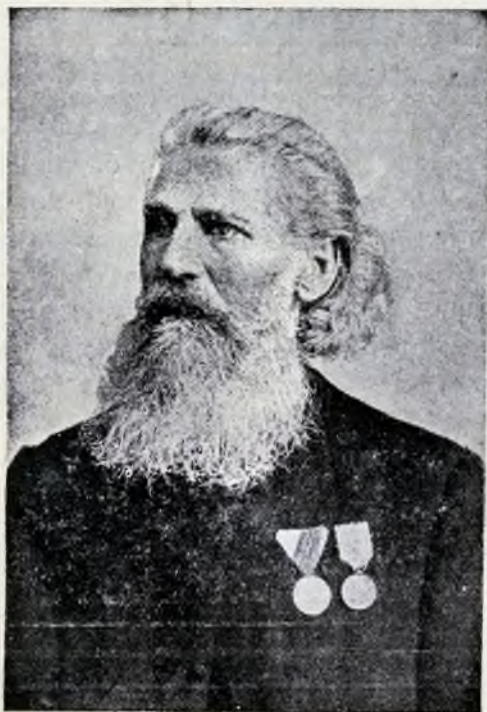
AN. I
1926

ȚĂT-FRUMOS

Nr. 2

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI FOLCLOR

Redactor: Leca Morariu

SIMEON FLOREA MARIAN

(1 Sept. st. vechiu 1847 — 11 April st. vechiu 1907)

Editori: Leca Morariu și Bucur Orendovici

Apare tot la două luni

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

SUCEAVA, Spital

ABONAMENTUL (achitat anticipativ):

În Țară 100 lei pe an

În Străinătate 300 lei pe an

Colaboratorii plătesc*) jumătate!

CUPRINSUL :

Leca Morariu

N. Drăganu

P. Constantinescu

Al. Lupu

Ion I. Grigorie

Chr. Geagea

I. E. Torouțiu

Cimilituri bucovinene

Ion I. Grigorie

Cântece

A. M. Vornicel

Leca Morariu

Bibliografie și De-ale Administrației

Biete reviste!

Un catehism al lui V. Pilutio

Lorelei (trad. din Heine)

Pe mare (trad. din Turghenief)

Ghiță Cătănuță (cântec bătrânesc)

Carcandzali (în dialect aromân)

Note despre D. D. Patrașcanu

culese de Ioan Boca

Dănilă Prepeleac (sfârșit)

culese de P. Iroaie, Ax. Bilețchi,

L. Morariu și D. Dan

Aur și aur

Multe și mărunte . . .

*) Li se atrage însă atenția că mai sânt și reviste cari își plătesc colaboratorii!

AN. I

1926

FĂT-FRUMOS

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI FOLCLOR

REDACTOR: LECA MORARIU

Nr. 2

Biete reviste!

Biete reviste, în ce răstriște vă întâmpină leatul 1926! Unde vi-s sănătoasele tradiții bătrânești de eroică abnegație jertfită vouă? Unde generoasele volume de „Revistă Română“ a lui Odobescu, de „Revistă Nouă“ a lui Hasdeu, de „Vatră“ a trifoliului Slavici, Caragiale, Coșbuc, de „Luceafăr“ al lui Goga, — volume în cari pas de pas se resimția grija cu adevărat părintească și neostoit jertfitoare pentru mereaua sporire a mai-frumosului!

Ce rău te hitioniși d. p. tu, biată „Lamură“, atât de făgăduitor pornită din avântul lui Vlahuță! Nu doar că ți-ar fi fost lipsind eticheta unor nume ilustre, sau Doamne păzește, chiar fondurile unei prea-favorizate fundații... ci numai pentrucă te-ai împotmolit în sinecuristul huzur al oficialității. Cum se ogârjește apoi într'un biet mănunchiu de vreascuri, toată odrăslirea „Ramurilor“ Craiovene! (Comparați extensiunea volumelor dela an la an!)... Fiindcă redactarea întovărașită de prietășuguri, și nu de merit, trebue neapărat să rămână stearpă, mai ales când se zbate între 4—5 redacții deodată și între atâtea antiliterare îndeletniciri!

Și atunci, să te mai prindă oare mirarea că te-miri-ce semidocht trepăduș va izbuti să se improvizeze în ...arendăș de opinie publică românească și că teoreticieni de berărie vor transforma cutare amvon cultural într'o tarabă de meschină mamelu-cărie?!

În atâta negrijă pentru buna revistă românească, în ciuper-căria de reviste efemeride venite din partea unor găgălici certați cu gramatica, stăruitoare muncă, dacă nu progresivă, cel puțin statornică, a unor „Convorbiri literare“, a unei „Vieți Românești“, a unei „Junimi literare“, e vrednică de toată solitudinea noastră. Iar falanga unor mai tinere, dar hotărâte tribune de cultură, ca „Arhivele Olteniei“, „Cele-trei-Crișuri“ și originala „Datină“ (dela Turnu-Severin), merită să fie întărită împotriva celor ce, cultivând și... sportul revistelor, ne compromit o atât de scumpă tradiție!

Leca Morariu

Catehismul din manuscrisul de la 1719 al lui Silvestru Amelio, copie după al lui Vito Pilutio tipărit la 1677

În revista *Grai și suflet*, vol. I (1924), fasc. 2, pg. 286-311 D-I O. Densusianu se ocupă amănunțit de „Manuscrisul românesc al lui Silvestro Amelio din 1719”, descriindu-l, publicând specimene din el și studiindu-i limba. La p. 287 D-I Densusianu stabilește următoarele: „Textul nu este scris de aceeași mână: pe 54 de foi literele sânt mari și drepte, pe când partea de la urmă e cu litere mai mărunte și aplecate, de scriere cursivă. Numai partea din urmă cred că e datorită lui Silvestro Amelio, pe când cea dintâi trebuie să fie copiată de alt cineva, după indicații și un text dat de dânsul. Aceasta rezultă din faptul că partea din urmă cuprinde și vocabularul, care de sigur că a fost alcătuit de Amelio și deci putem presupune că a fost scris direct de el; pe urmă, textul cu litere mai mari cuprinde unele îndreptări făcute cu o scriere mai mărunță, asemănătoare celei dela sfârșit, așa că aceste îndreptări trebuie să fi fost făcute de Amelio, după o revisuire a paginilor copiate de alt cineva”. Păcat că D-I Densusianu s'a oprit la acest loc cu cercetările D-sale în această direcție. Dacă le-ar fi dus și mai departe, s'ar fi convins că partea din manuscris, pe care nici D-sa nu i-o atribue lui Amelio, catehismul, nu e decât o copie cât se poate de fidelă a celui tradus după Bellarmino și tipărit în Roma la 1677 de călugărul Vito Pilutio, ajuns mai târziu episcop catolic în Bacău. ¹⁾

Amelio și-a înlocuit numai numele, a dat o înfățișare mai uniformă și mai aproape de rostirea românească ortografiei foarte variate a lui Pilutio, transformând în același timp în „Lingua Muldaua” *Doctrina creștină* „tradotta in Lingua Valacha” de antecesorul său, dând deci un colorit moldovenesc cuvintelor româ-

¹⁾ Asupra lui Pilutio cf. Cipariu, *Analecte lit.*, p. XXXVIII; Hasdeu *Arhiva ist.*, I, p. 176; în special I. Bianu, *Vito Piluzio, Documente inedite din Arhivul Propagandei în Columna lui Traian*, 1883, pp. 142-164, 257-287 și Sbiera, *Mișc. cult. și lit.* Cernăuți 1897, pp. 106 și 141. Descrierea catehismului lui Pilutio se găsește în *Bibl. rom. veche*, I, p. 216. Specimene la: Cipariu *Analecte lit.*, pp. 254-256; Gaster, *Chr. rom.*, I, pp. 226-227. Retipărit aproape în întregime în *Buciumul român*, I, Iași 1875, pp. 271-274, 320-323, 467-470, 508-513, 553-556.

nești trecute de antecesorul său prin rostirea italiană din altă regiune și învățate în parte de la colegi călugări de origine germană sau săsească (în Principate erau și Sași catolici! ¹⁾)

Dovada ne-o dă însași comparația textelor. Iată-o:

P i l u t i o :

Doctrina christiana Tradotta in lingua Valacha dal Padre Vito Pilutio da Vignanello di S. Francesco. In Roma, Nella Stamperia della Sac. Congr. de Propag. Fide 1677.

A m e l i o :

Dottrina christiana Tradotta in Lingua Muldana dal Padre Siluestro Amelio di Foggia Minor Conuentuale di S. Francesco olim Prefetto delle sagre Missioni Appostoliche di Muldavia, Valachia, e Transilvania. L'anno 1719: Yassi.

¹⁾ Pilutio avea în dialectul său aspirația vocalelor inițiale, iar pe *h* îl reda prin *k*: *kau* = *hau*, *au*; *kom* = *om*, *kumere* = *humere* = *umere* (cf. și *Dukul* = *Duhul* avea un fel de svarabhakti cu *i* pentru unele rostiri neobișnuite în italianește: *klevetnikul*, *prietinikul* alături de *lenetniko*, *duhovnikului* (cf. Meyer-Lübke, *Rom. Gramm.* I § 387); avea diftongarea *ei* în loc de *i* (cf. Meyer-Lübke, *Rom. Gramm.* I § 32 și 322 și *It. Gramm.* § 22 și 23; C. Merlo, *L'Italia Dialettale*, Estratto da „*L'Italia Dialettale*,” Anno I n.1—1924 p. 3): *remaseixile*, *Indxerei* alături de *Indxeri* (în *puine* = „pâne” în loc de *paine*, cum am aștepta de la un Italian, cf. it. *pane*, și în *luiminos* = „luminos” cf. it. *luminoso*, s’ar putea să avem de a face cu o influență germano-săsească); roștia uneori *ie* în loc de *i* (cf. it. *niente* alături de *ninte*, *pien* alături de *pin*): *pelieze* = „peliță”, *gresiexilor* = „geșișilor” (totuși în aceste două cazuri am putea avea de a face și cu o grafie germano-săsească cu *ie* în loc de *i*, ori chiar cu o asimilație) și *i* în loc de *e*: *tribuiest* = „trebuește”. Și o seamă din confundările consonantelor sonore cu cele nesonore ale lui Pilutio, evitate de Amelio, se pot explica din rostirea italiană (pentru *c*—*g* cf. Meyer — Lübke, *It. Gramm.*, § 202 și 203; pentru *d*, *b*—*t*, *p*, ibid § 163 201 și 205; pentru *s*—*ș*—*z*, ibid, § 165): *enkropa*, *enkropat* = „îngropa”, „îngropat”, *buguros* = „bucuros”, *szpurgate* = „spurcată”, *kendi* = „gândi” *Blakovestenielor* = „Blagoveșteniiilor”, *drakoste*, *drakostos* = „dragoste”, „drăgostos”, *kradina* = „grădină”; *obituitul* = „obiduitul”, *isuotit* = „izvodit”; *patrina* = „bătrână”. Se explică mai curând din rostirea germano-săsească decât din cea italienească, deși s’ar putea și din aceasta din urmă: *ensilege* = „înțelege”, *encelepgiune* = „înțelepciune”, *koricieska* (cf. it. *corregere*); *axse* = „așe” *dxiudedxile* = „giudețele”, *envedxe*, *enuedxa* = „învăța”, *mendzi* = „minți”; *bukerie* = „bucurie”. Ar putea fi românești dialectale și săsești rosturile *szimpt*, *simpt* (cf. și la *sumo*—*sumptus* etc.) alături de *szemtem*, *sintem*; cf. și a *paptra* — „a patra” care a putut fi influențat de *boptexa* (cf. lat. *baptizare*, it. *battexare*). *Eliza*, *beth* e scris după modelul grafiei germane (cf. it. *Elisabetta*), iar *opfani*, din *szij axse ce facem adeverat opfani a Ispasitorul*, neavând textul italian, nu putem preciza ce e (cf. germ. *Opfer*). Atât Sașii, cât și Italienii cari vorbesc românește omit pe *i* dela genitivul feminin (a *Sfynte Trojee*, P. și A., etc.) și pun articolul genitiv al uneori unde nu-l așteptăm: *moarte a Ispasitorului nostru* (A.), cf. însă *a Ispasitorul nostru* (P.); *kredenca a lui Krįstos* (P.), dar *kreduncxa lui Kristos* (A.) ș. a. Și grafia cu *c*=*ș* în loc de *z* la Pilutio poate să fie influență germano-săsească sau mai bine, ungurească.

Katechismo Kriistinesco. Katekismu krestinesku

D. Jest tu Krijsteno?

V. Simpt pre mila lui Dumnedzeu.

D. Cie arata Kristijnului?

V. Acela kare cine kredenca, szij ledzce Krijstineska.

D. Kum se ensilege kredenca a lui Krijstos?

V. En doe Taine, kari simpt en-kisi en semn kruci, azse iest, en eunecinne (*sic*), szij Troica lui Dumnedzeu: szij entrupare, szij entrupare, szij morte a Ispasitorul nestru.

D. Cie iest euneciune, szij Troica lui Dumnedzeu?

V. Arata, ke en Dumnedzeu iest numai o Dumnedzeria, kare est en tri Kipuri Dumnedzereski, szij se kieman ¹⁾ Tatul, Fiul, szij Dukul suijnt.

D. Pentracie simpt tri Kipuri Dumnedzereski?

V. Ke cie Tatul nu k'are encepitura, nice ine della nime. Fiul ine dela Tatul, szij Dukul snijnt de la Tatul, szij dela Fiul.

D. Pentracie simpt numai un Dumnedzeu aiesti tri Kipuri Dumnedzereski?

V. Ke cie k'au numai o Dumnedzeria, o potere, o encelepgiune, szij o bonitate.

D. Cie arata entrupare, szij morte a Ispasitorul nostru?

V. Arata, ke Fiu lui Dumnedzeu s'e fekut k'om, szij k'au morito en Krucie pentru spassenie nostra.

Daskal: Jeszty tu kristinu?

Veynikul; Syntu, ku mila lui Dumnedzeu.

D. Cie arate Kristynului?

V. Aciela karie zyne kridinza szij ledze krestinaske.

D. Kum se enzeledze kredynza lui lui Kristos?

V. En doe taine karie syntii en-kysi cu semnu † Krucy, asze jeszle en vneciune szij trojca lui Dumnedzeu szij entrupare szij morte Spesitoriului nostru.

D. Cie jeste uneciune szij troicza lui Dumnezeu?

V. Kend arate ke en Dumnedzeu jeste numai o Dumnedzerie, karie jeste en trij kipuri Dumnedzeresty szij se kiame Tatul, Fiul szij Duhul Sfintu.

D. Pentra cieje syntu trij kipuri Dumnădzeresty?

V. Kecie Tatul nu are encepiture, nicie vine de la nim. Fiul vine dela Tatul szij Duhul Szfyn-tu dela Tatul szij dela Fiul

D. Pentra cieje syntu numaj un Dumnedzeu ajeststzy try kypuri Dumnedzereszty?

V. Ke cie au numaj o Dumnedzerie, o Putere, o Encelepejune szij o Bunitate.

D. Cie arate entrupare szij morte a Ispesitoriului nostru?

V. Arate ke Fiu lui Dumnedzeu, adeke a dojde kipu den Sfynte Trojca, sau fekutu om szij au

¹⁾ cf. ital. *chiamano, domandano etc.*

D. Kum simpt enkisi aiesti do taine en semn suijnt krucie?

V. Ke cie semnul Kruci se face punend dentei mijna cia direpta en Kapul dzikend: En numele Tatului; poi la piettjo, dzikend: szij a Fiului; ma apoi la kumere cie stanka, szij acie direpta, dzikend: szij a Dukuluij suijnt. Amin, ș. a. m. d.

muritu en krucie penra spesenie nostre.

D. Kum synt enkisi ajesety doj tajne en semnul Sfynte † Kruci?

V. Ke cie semnul Krucy se facie punend dentij myna cie drepte en frunte, dzykend: en numele Tatului; szy apoi la kieptu dzykend szy a Fiului; ma apoi la vmerul cie stengu szy la ciel dripte, dzykend: szya Duhului Sfynt. Amyn, ș. a. m. d.

Asemănarea este desăvârșită și în partea în care se tratează „Crezul“ numai cât Pilutio îl desparte pe aceasta în „părți“, iar la Amelio e dat într'una:

D. Eu summe, cie iest sze krade komul krijstinésko?

V. Acele Doespredz(e)ce Pertz kredenciosilor, kare au fekut Suin-tij Apostoli.

D. Kare simpt acele doespredzece Pertz?

D. En summe cie jeste sze kri-adze omul kristynesku?

D. (sic). ¹⁾ Aciele doespredzecie perzy a kredynciosylor kare lau fekut Sfyntij Apostoli.

D. Dzici Krezu.

Tot așa se procedează și cu „Tatăl nostru“: textul este identic, dar în vreme ce la Pilutio e despărțit în 7 părți, la Amelio e dat într'una.

După „Tatăl nostru“ D-l Densusianu nu ne mai dă textul lui Amelio, iar în acel al lui Pilutio, publicat în *Buciumul român*, avem o lacună. Astfel comparația ne e cu neputință pentru restul textului. Din cuvintele și frazeologia caracteristică dată de D-l Densusianu însă se pare că schimbările făcute de Amelio, sau de cel însărcinat de el cu copierea, în partea care urmează sânt tot mai mari. Totuși găsim numeroase potriviri: *Porunchile à lui Dumnedzeu (P.) — Poroncytle a luy Dumnedzeu (A.); au giuruît — au dziruît; dua; ibi; sintem obliciezi — syntem obliciezy; blestemetori — blestemetori; a se funteni de tote viatxa szpurgate — a se cunteny de tote viecea spurkate; zmulgetura; a nu marturisi ku stremb, a nu morkoti — a nu merturysi ku strem-*

¹⁾ Greșit în loc de *V.* Observația D-lui Densusianu că în acest loc „lipsește . . . răspunsul ucenicului“, este și ea greșită.

bul, a nu morkoty; unsura — vnsore; unsura de apoī — vnsore de apoī; en putirukui — en putirukui; preut; suatul; a chiama calatorul — a kiema la kasxde keletorul; a cerka kari simpt en temnixa — a cierka kari synt en temnicxe; a enuedxa smentitorul — a enuecxa smentitoriul; a milui obituitul — a milui obidnikul; klenetnikul, enpotriva iest Dragostos — alenetnikul enpotryna jeste dragoste; vxbeiale nebunaskē — vxbejala nebunaskē; lenetniko mila altora — lenetnihia mila altora; vresmesia ku voi-ja pline — wresmesie cu voja pline; dosxeditura sxirmanilor, a sxirachilor — doseditura sirmanilor, a seracylor; pofala; precitanie, spreccitanie; etc.

Evident, potrivirile până la reproducerea greșelilor, ca *Cie arate Kristinuluj?* (= ital. *Che vuol dir christiano?*) *en putirului, pentru* (= „pentru“) etc., nu pot fi curată întâmplare. Avem de a face cu o singură traducere. Amelio n'a spus că a copiat sau a lăsat să i se copieze în manuscrisul său catehismul lui Pilutio, pe care poate voia să-l reediteze pentru că pe timpul său plagiatul nu era așa de asupru judecat ca astăzi, nici chiar între călugări.*

Având în vedere aceste constatări, ca concluzie firească urmează că o parte din studiul D-lui Densusianu îl privește pe Pilutio. Lui Amelio îi revine numai studiul părții cu care a amplificat catehismul lui Pilutio, în special cele 12 foi cari cuprind *Breve vocabulario italiano muldavo*, cu totul vre-o mie de cuvinte, unele destul de interesante.

N. Drăgan

Munteancă din Panaci la drum înspre Dorna
(fot. 1/7 1925)

Țorelei

de H. Heine

Și nu știu ce-o fi vrând să fie
C'atâta de jale mi-e când
Mă farmec' un basm de pe vremuri,
Și nu vrea să-mi iasă din gând.

Yăzduhul e rece și-i seară,
Lin undele Rînului curg.
O creastă de munte sclipește
Măreț în vrăjitul amurg.

Ca'n basme-o fecioară frumoasă
Se-arată pe vârful pustiu;
Podoabă de aur e toată
Și-și piaptănă părul auriu.

Și are un piepten de aur
Și cântă un cântec de dor
Năvalnic și plin de-acel farmec
Al glasului ei vrăjitor.

Suntrașul din barca sa mică
De doruri selbatece dus,
Nu vede nici stîncă, nici apă
Uitându-se numai în sus.

Și iată-l de-a una în valuri
Se 'neacă și barcă, și vai,
Isprava mi-o face doar numai
Cu cântecul ei, Țorelei.

Traducere de Pimen Constantinescu

Pe mare

(După Ivan Turgheniev, Poeme în proză)

Plecam cu un vaporas dela Constantinopol la Galați și eram numai doi pasageri: eu și o mică maimuță din specia *uistitelor*. Un *Kiriotatos* oarecare o trimitea, se vede, poclon prietenului său de negustorie dela Galați.

Legată cu un lănțujel de banca bordului, biata lighioaie nu-și mai afla loc, sucindu-se și învârtindu-se mereu. Și miorlăia atât de jalnic, — de pare-că numai cuvintele îi lipsiau ca să spună ce-o doare.

Se întâmpla să trec pe lângă dânsa: repede îmi întindea neagra ei lăbuță rece. Și ochii ei îngrijorați mă priviau atât de triști, — mai-mai ca niște ochi de om. O prindeam de lăbuță și atunci ca prin minune se liniștia și sta cuminte locului.

Nici gură de vânt măcar nu clintia oglinda apei. Marea încremenise ca o imensă tablă de plumb. Zarea ni se îngustase. O ceață ca laptele împânzia cuprinsul. Nici vârful catargurilor nu se mai vedea. Privirea ți se scufunda obosită în lumea negurilor și a visurilor.

Doar soarele de mai izbutia să însemne o pată de rugină în această plumburie încremenire de moarte. Când fu să asfințească se aprinse însă ca o misterioasă taină ce stă să se desvăluie...

Lungi și nesfârșite dungi albe se desfăceau ca o trenă de mătasă din piscul corăbiei; se răsfirau în larga întundere, se neteziau apoi, topindu-se în aceeași sîdefie nemărginire. Roata vaporului spumega obosită în plescăitul monoton al apelor. Spuma se prelingea în fire lungi pe urma noastră, și alburia ceață se hrănia cu lăcomie din această lăptoasă hrană.

La fel de singuratec și de trist ca și chiscuitul maimuței, tăcânia într'una clopoțelul dela capătul vaporului.

Din când în când fața apei se spărgea de apariția unui cap de focă.

Căpitanul vasului, om posomorît cu o întunecată față de bronz, își fuma pipa scuișcînd a mînie în nepăsătorea apă a mării. Nu-mi răspundea decât mărîind înfundat, — încât, vrînd-nevrînd, fui nevoit să mă întorc la singurul meu tovarăș de călătorie.

Mă așezai deci iarăși lângă biata momiță. Dihăniuța își curmă îndată plânsul și repede îmi întinse lăbuța.

Zăbranicul negurilor ne învălui într'o aromitoare reveneală, și'n tărzia cernere a nopții mă simții dintr'odată ca alături de un drag frate mai mic...

* * *

Ciudad! Îmi vine să zimbesc acum de întâmplarea aceasta. În noaptea aceea însă eram cu totul altă părere...

Sântem doar copiii aceleiași firi, — și mă simțiam atât de bine când biata vietate mi se atașa cu atâta căldură, lipindu-mi-se de trup ca de un bun frate al ei...

Traducere de Al. Lupu

Ghiță Cătănuță

(Cântec bătrânesc)

Pe culmița dealului,
Dealului Ardealului,
Plimbă-mi-se pe colnic
Ghiță Cătănuț-Voinic,
Ghiță cu Mândruța lui,
Cu dalbă drăguța lui,
Pe doi ageri armăsari,
Cu doi bani la pozânari,
Cu doisprece lăutari,
Pe sub poala codrilor,
Frățiorii lotrilor,
Merge Ghiță Cătănuță,
Cu a lui dalbă Mândruță,
Din frunză de fag pocnind
Și din gură-așa grăind:
— De când, Mândro, te am luat
Nici un cântec n'ai cântat
Nici de dor și nici de jale,
Nici de lungă noastră cale,
Nici de jale nici de dor,
Nici de Puiul-Codrilor. —

Dară Mândra se gândia
Și din gură-așa zicea:
— Ghițule, Mărire-Ta,
Bucuroasă ți-aș cânta
Dar am viersul bărbătesc,
Seamănă a haiducesc
Și-i puternic la cântat,
De s'aude 'n depărtat.
Măre dacă ți-oiu cânta,
Munții s'or cutremura
Apele s'or tulbura,
Fânurile-oiu încurca,
Om la inimă-oiu seca
Și de-a bună nu ne-o fi
Cine-știe ce om păți . . . —
Cătănuță se'nerunta
Și Mândruții că-i zicea:
— Să te temi nu ai de cine
Cât-oi fi eu lângă tine.
Cântă-ți, Mândro, cântecul,
Că mi-e drag ca sufletul. —

Atunci Mândra-mi începea,
Începea de mi-și cânta,
Cu un viers cam bărbătesc
Ce aduce-a haiducesc,
Munții se cutremurau
Văile că răsunau
Apele se tulburau.
De cântat ce mi-și, cânta
Codrii mi se clătina
Fânurile le 'ncurca,
Inimă de om seca;
Cătănuță num' ofta
Și din gură cuvânta:
— Cântă-ți, Mândro, cântecul,
Că mi-e drag ca sufletul! —

* * *

Da'pe apă drept în sus,
(Numele Govor' i-au pus)
Unde locuia Gruian
Gruian Pazavan Codrean,
Munții se cutremurau
Apele se tulburau
Frunza'n codru se răria,
Fănu'n livezi se'ncurca,
Inima din om seca;
Auzia peste colnic,
Un viers dulce bărbătesc,
Ce aduce-a haiducesc,
Un viers dulce cu fiori
Ce te bagă în răcori
Cum mi-și sta și asculta,
Codreanu deodată zicea:
— Care hătu-l mumă-sa,
Care-i pe moșia mea
De-mi tulbură apele
Și-mi scurtează zilele? —
Armele și le'ncegea
Și din codru că ieșia
În parte de luminii,
Cam pe brânci, cam pe furiș,

Cam pe brânci, cam pe dosele,
Și cu gândurile rele,
Pân'văzu pe Cătănuță,
Cu-a lui dalbă de Mândruțăi
În paloș se rezema,
Pazavan și tot striga:
— Ghiță, Ghiță Cătănuț,
Nu pociu ca să te mai cruț:
Pe moșie-mi când intrăși,
Pe mine nu mă'ntrebași.
Te-apucași de voinicie.
Crezi că-i joc, copilărie?
Mustața nu ți-a mijit,
Și te-apuci de haiducit?
De când Lotru rămăsei,
Mulți ca tine răpusei,
Doar pe tine te iertai
Pace numai că să-mi dai;
Dar-mi-te cu Mândra ta
Mi-ai tulburat liniștea . . .
De mine să te deslegi,
Din două una s' alegi:
Ori pe Mândra, vamă nouă,
Ori la luptă pe din două! —
Cătănuță se scula
Lui Codreanu răspundea:
— Ba la luptă ne om scula,
Mândra zău că nu ți-oiu da!
Și la luptă se luau,
Se frângeau, se frământau,
Zi de vară până'n seară,
Și-a doua zi luptă iară.
Ci când fu pe însărat
Grea ispită s'a'ntâmplat:
Lui Ghiță, care-i păsa
Să-și scape pe Mândra sa,
Brăul i se slobozia
Și la luptă-l încurca
Atunci Ghiță se'ntorcea
Și din gură-așa grăia:

— Mândro, lasă-mi calu'n frâu
 Și mă'ncege cu cel brâu
 Că-mi pune capul Codrean,
 Al meu și al tău dușman! —
 Da' muierea poale'n dungi
 Minte scurtă, plete lungi,
 (Cine'n minte-i s'olăsa,
 Aibă-i portu'n viața sa) —
 Numai sta și răspundea:
 — Car' pe care o birui,
 Tot un bărbățel mi-o fi! —
 Ghiță — așa de auzia,
 La Gruian se repezia,
 In brațe bine-l strângea,
 Și'n pământ când îl trântia,
 Până'n umăr l-îngropa,
 Și cu paloș de mascos*)
 Capul i-l rătează jos.

* * *

Ghiță cu Mândruța lui,
 Pe poteca codrului,
 Sus la stâni mi se suia
 Cinci miei grași mi-și alegea
 Mi-i pune de mi-i frigea,
 Plosca cu vin mi-o umplea
 Cam de cinsprece oca,
 Nn știu zece sau cinsprece,
 Ori de două vedre trece;
 Masă mare întindea,
 Se pune și ospăta,
 Cătră Mândra că-mi zicea:
 — Când la mă-ta te-am luat
 Să te apăr m'am jurat
 Și pe an câte odată,
 Să te duc ca să te vadă.

Auzită dela Bărzoii din com. Coșovenii de sus, Jud. Dolj.

Când cu mine ai plecat,
 Mi-ai jurat să-ți fiu bărbat
 Toată viața cât'om fi,
 Cât om fi cât om trăi,
 Făcui ce-mi stătu'n putere
 Ca să mi te scap de rele,
 Anul nu s'a isprăvit
 Și la mă-ta-aș fi pornit! . . .
 Spune-acuma Mândra mea,
 Ai făcut și tu așa? —
 Plosca'n mână mi-o lua,
 Cătră Mândra o'ntindea
 Lacrimile-l podidia,
 Și din gură-i mai zicea:
 — Ține vin de mâna mea:
 Că de astăzi încoalea,
 Au fi bea, au nî-i mai bea!
 C'astă vară am muncit,
 Nouă clăi fân am cosit
 Dumnezeu, bunul, a vrut,
 La opt vârfuri le-am făcut,
 Numai una a rămas
 Să-i fac vârf într'acest ceas
 Și-o să-i fac cu capul tău!
 Care fără vârf îi rău! —

Mândra mi-l tot zăbovia
 Și mereu se tânguia
 Cătănuț' și el plângea,
 Da'nici că se mai milia:
 Scoate paloș de mascos
 Și-i doboară capul jos!
 Și pe claie, cum s'a spus,
 Ca să-i facă vârf, l-a pus . . .

Ion I. Grigorie

*) Probabil de Damasc cf. cele spuse de V. Bogrea (în Dacoromania I 264) despre de-mischle.

Carcandzal'i

(În dialect aromân)

Asândzâ nica parcă-n'i trec h'iri h'iri pri tut truflu, cându n'-aducaminti, i cându avdu zborlu „Carcandzal'i". Pap-n'u, Hristolu si-lu l'artă, n'i zburâ prota oară di nâși. Eram ficior n'ic di vârnă șase - șapti an'i. Cum treați chirolu! N'i si pari că fu a-eri, cu tuti că suntu vârnă patrudzăți di an'i. Er'a tră Cărciun și eram la Zarcu, tu Thesălie, iu dipunea Armân'l'i toamna tra si arneadză cu cupiili di oi și di căpri, cu arghilazl'i și cu cărvân'li alor di muli.

Thesălia easti loc mușat și avut, cu climă dulți. Earna nu da nea-auă și nu ecasti arcoari. Multu area cadî neaua și nu țâni ma multu di ună dzuă, că si tucheăști unășună. Câmpurli suntu verdză tută earna și numal'ile pascu nafoară. Cad ploi, ama suntu și dzâli multu mușati, cu țerlu sirin albastru și cu soari caldu și dulți. Di multi ori, earna, cându era chiro mușat, noi ficiorli nă agiucam nafoară tu virdeață și mutream cum păștea numal'ili tu câmpu și pri dzenuri și cum ansărea și s-agiuca n'el'i și iezl'i deavârliga di mumân'li alor, că tu Thesălieoili și căpărli feată pri Andreu.

Cum dzâșu, era tră Cărciun, și chirulu era ahântu mușat că noi ficiorli nă agiucam nafoară până noaptea amânat, că era lună și un vream si intrăm în casă. Pap-n'u vin'i si mi l'ea. Eu nu vream si mi dispartu di soți și-l'i dzăteam: — Pap, alasă-nă si nă agiucăm nica năh'eamă. — Nu, nu-i ghini, — spusi năs, — si staț nafoară că easti amânat și s-aproache oara si yină „Carcandzal'i" Țe? vreț si-u pățăt? —

Aestu zbor nă asparsi gioclu și cathi un s-dusi acasă. Pri cali, eu imnam greu și tut turnam caplu năpoi si-n'i vedu sosl'i. Paplu scoasi nâscânti câstân'i din gepi și-n'i dzâsi: — Mutrea țe câstân'e buni am, acasă suntu multi că tata adusi un tastur mplin; imnă agon'a si nu yină Carcandzal'i. Zborlu aestu, cu tuti că nu-l ducheam, mi fățea si tac, si mi minduescu și si mi aspar. Ună agiundzeari acasă șidzum ningă vatră și paplu n'i fridzea câstân'i la foc. Nu-n'i ișea di tu minti zborlu „Carcandzal'i".

— Pap, țe suntu Carcandzal'i? — Carcandzal'i suntu niști stih'ii și s-fac cum vor nâși: ca oamin'i, ca prăvdzâ, ca cân'i, ca pul'i, ca muști, ca vimtu și diună oară pot si s-facă nividzuț, ca ațel si-l'i creapă numa; nâși bâneadză tu

colasi; yin pri loc, di tu amintata a Hristolui, ditră Cărciun până tră Buboati, cându si pătedită apili; năși yin noaptea și imnă ningă casili a oamin'lor. Îți avdu că tu vârnă casă ficior'î plângu zghilescu i că zburăscu noaptea amânat, Carcandzal'î s-fac ca vimtul, intră n-casă și lâ l'ea unășună boate. Câț ficiori nu ar-masiră muț tră tută bana alor, că nu ascultară părință'l'î alor i că nu știa di Carcandzal'î. Năși pângănescu apa, tră ațea nu-i ghini si bem apă noaptea, cându nădiștiptăm ditu somnu și nă easti seati. Mari inati lâ yini alor cându nu avdu boati di ficiori. Năși yin diavărliga di casili a oamin'lor până cătră tu apirită și, ună avdzâtă cântari di cucot, fug, ca asfulgul, tu colasi, că ași ari ursită Dumnidzălu. —

Aesti n'aduc aminti că le zbură paplu ameu di Carcandzal'î și di atumțea, di tră Cărciun până tră Buboati, nu ișeam vârna oară noaptea nafoară, niți nu zburam amânat și niți că căftam apă noaptea di frica a Carcandzal'lor.

Carcandzali

(traducere)

Astăzi încă parcă-mi trec fiori prin tot trupul, când îmi aduc aminte, sau când aud cuvântul „Carcandzali“. Moșul meu, Dumezeu să-l ierte, îmi vorbi pentru întâia dată despre dâșii. Eram băiat mic de vre o 6-7 ani. Cum trece vremea! Mi se pare că fu ieri, cu toate că sânt vre-o patruzeci de ani. Era de Crăciun și eram la Zarcu, în Tesalia, unde coborau Aromânii toamna ca să ierneze, cu turmele lor de oi și de capre, cu hergheliile și cu caravanele lor de catări.

Tesalia-i loc frumos și bogat, cu climă dulce. Iarna nu ninge și nu-i frig. Foarte rar cade omăt și nu ține mai mult de o zi, fiindcă se topește îndată. Câmpiile sânt verzi toată iarna și vitele pasc afară. Cad ploi, sânt însă și zile foarte frumoase, cu cer senin albastru și cu soare cald și dulce. De multe ori iarna când era vreme frumoasă, noi copiii ne jucam afară pe verdeață și ne uitam cum pășteau vitele pe câmp (șes) și pe dealuri, și cum săriau și se jucau mieii și iezii în jurul mamelor lor, căci în Tesalia oile și caprele fată în Decemvrie.

Cum zisei, era de Crăciun, și vremea așa de frumoasă, încât noi copiii ne jucam afară până noaptea târziu, căci era lună și nu voiam să înțrăm în casă. Bunicul meu veni să mă

ia. Eu nu voiam să mă despart de tovarăși și-i ziceam: — Bunicule, lasă-ne să ne mai jucăm puțin. — Nu, nu e bine — spuse dânsul, — să stați afară căci este târziu și se apropie ora să vie Carcandzalii. Ce? Vreți s'o pățiți? . . . —

Acest cuvânt ne-a stricat jocul și fiecare se duse acasă. Pe drum, eu mergeam greu și tot întorceam capul înapoi să-mi văd tovarășii. Bunicul scoase câteva castane din buzunar și-mi zise: — Uită-te ce castane bune am; acasă sânt multe, căci tata a adus o traistă plină; umblă repede să nu vie Carcandzalii. — Cuvântul acesta, cu toate că nu-l pricepeam, mă făcea să tac, să mă gândesc și să mă speriu. Cum am ajuns acasă ne așezarăm lângă vatră și bunicul îmi frigea (prăjea) castane la foc. Nu-mi ieșea din gând cuvântul „Carcandzali.”

— Bunicule, ce sânt Carcandzalii? — Carcandzali sânt niște stafii și se fac cum vroesc dâșii: ca oameni, ca vite, ca câni, ca păsări, ca muște, ca vânt și deodată pot să se facă nevăzuți ca Crăpa-i-ar numele să-i crepe ¹⁾); dâșii trăiesc în iad; vin pe pământ de la nașterea lui Hristos, de la Crăciun până la Bobotează, când se botează (se sfințesc) apele; dâșii vin noaptea și umblă pe lângă casele oamenilor. Îndată ce aud că în vreo casă copiii plâng, țipă său vorbesc noaptea târziu, Carcandzalii se fac ca vântul, intră în casă și le iau îndată glasul. Câți copii n'au rămas muți pentru toată viața lor pentru că nu ascultară de părinții lor sau că nu știau de Carcandzali! Dâșii spurcă apă, de aceea nu e bine să bem apă noaptea când, ne trezim din somn și ni-i sete. Mare necaz le vine lor când nu aud glas de copii. Dâșii se învârtesc în jurul caselor oamenilor până înspre ziuă și cum aud cântare de cocoș, fug ca fulgerul la iad, căci așa a poruncit Dumnezeu. —

Acestea mi-aduc aminte că le vorbi bunicul meu despre Carcandzali și de-atuncea, de la Crăciun până la Bobotează, nu ieșiam nici nu vorbiam noaptea târziu și nici că ceream apă noaptea de frica Carcandzalilor.

Christea Geagea

¹⁾ Nume aromânesc pentru diavol; cf. daco-românescul, „Nu i-ar mai veni numele” la Leca Morariu, *Dela Noi povești, bucovinene* 1920, 37.

Note biografice despre D. D. Patrașcanu

I.

Culeg dintr'o scrisoare a d-lui I. E. Torouțiu (București, 25/6 1922) următoarele însemnări biografice despre prozatorul D. D. Patrașcanu.

L. M.

II.

„Familia Patrașcanu se trage dintr'o veche familie boierească moldoveană înrudită cu familiile Lupu, Costache, Boldur, Lătescu, Talpan, Negel etc. Ca în toate familiile vechi, unele din aceste ramuri au ajuns cu timpul în rândurile răzeșilor și ale mazililor.

Mazilii păstrau încă amintirea vechii lor origini, prin faptul că erau deosebiți la biruri de clăcași. Tatăl lui Patrașcanu a fost și el mazil (agricultor).

D. D. Patrașcanu s'a născut la 1872 în comuna Tomești, jud. Iași. Studiile și le-a făcut la Iași, unde a fost elev al Școlii normale superioare, așezământ desființat astăzi, dar care pe atunci funcționa după modelul similarei din Paris. Viața pe care a dus-o aici, i-a lăsat urme adânci cari se pot vedea din amintirile lui, iar orașul Iași a fost cântat de dânsul cu toată poezia care reiese din situația lui geografică, din trecutul lui vechiu și din fizionomia lui morală și intelectuală.

D. D. P. a făcut parte din vechea mișcare socialistă, de unde, odată cu prietenii săi V. G. Morțun, C. Stere, G. Diamandi, Dr. Radovici, G. Ibrăileanu, a trecut în partidul liberal unde sub numele de tinerime generoasă a alcătuit stânga partidului, care mai târziu (după apariția revistei „Viața Românească”) a dat naștere poporanismului.

D. D. P. a fost multă vreme deputat reprezentând județul Bacău și la 1918 a fost ales în capitală. A fost împotriva războiului pe motivul că România nu poate lupta pentru triumful Rusiei, mai ales cu slăbirea Germaniei. Ideile politice și le-a desfășurat în cartea sa „Vinovații”.

Ca voluntar a luat parte la campania din 1913 în calitate de simplu soldat.

A început să scrie târziu (publicând în „Viața Românească”). A debutat cu Amintirile lui Casian, despre care Caragiale a spus că nu-i găsește păreche în literatura românească.

Cimilituri bucovinene

Să se scoale în picioare
Ar ajunge pân'la soare (Drumul)

*

Mi-am făcut
O zahată și-o poiată
Și-a mai rămas o bucată (Opinca)

*

Nici în casă, nici afară
Nici în cer, nici pe pământ (Fereasta)

*

Broască - uscată
În cui aninată (Vioara)

*

Am o mătă
Coțofâță,
Pela pânteci
Cu descânteci,
Pe la nări
Cu lumănări,
Pe-sub coadă
Tot grămadă (Moara)

*

Am o rață
Șugubață
Tot cu coada
Se negoață (Căușul)

*

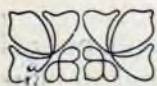
Țup, țup, țup pe sub părete
Fâța, fâța pintre fete (Cucoșul)

*

Și codan,
Și clonțan,
Și isteț,
Și 'ndrăzneț

(Lupul)

Culese din Ropcea, Jud. Storojineț (Bucovina)
de Ioan Boca

Dănilă Prepeleac

(Sfârșit)

De-abi' plecaseră Puternicii și Dănilă, doritor de a vedea minunea, o și zbughise spre Craiova. Greu nu-i fu să-și găsească tovarășii de joc și, nemai-având ce pune, puse la bătaie părul de acas. Și minunea fu: unde începu Dănilă să câștige, nene-nene, de în scurt timp își luă îndărăt toată averea pierdută și se făcea stăpân și pe ale altora. Cocioaba din câmp și-o schimbă într'un palat ca soarele și de nimeni nu mai vrea să știe, acum. Mulți rămaseră pe drumuri din pricina cărților măsluite și mulți se și spânzuraseră de necazul averilor pierdute. Iar Dănilă, acum, o ducea numai în chiu și'n petrecere. Uitase și de Dumnezeu și de moarte, dar moartea nu-l uitase pe el și într'o zi numai: cioc-cioc la ușa lui Dănilă.

Când deschise, Dănilă, rămase de gheață. Să lase el raiul ca să meargă în iad? Ce credeți D-voastră!

— Hei, Dănilă, ai trăit destul și destul ți-ai petrecut. A mai venit el timpul să-ți dai seama în fața Celui-de-sus de binele cât l-ai făcut pe lume. Haide!

— Rogu-te mai îngăduiește-mă nițel să mă duc la taica popa ca să-mi mai ușurez din păcate, că multe am mai făcut. Până atunci, mai șezi coala pe scaunu' ăsta că-i fi ostenistă de-a-tâta muncă.

— Du-te Dănilă, da repede, că nu ești numai tu pe lume.

— Acuși! — Și de-abi' ieși afar' pe ușă și se și întoarse, oprindu-se în prag.

— Așa de repede? — se miră moartea.

— Așa! că n'am avut ce alege și le-am aruncat popii cu giotora. Acum fă-ți slujba! — și cum zise se și întinse pe prag, așa cum trebuie să fie întins mortul.

— Când dete moartea să se ridice de pe scaun să-i ia sufletul, mișcă-te dacă poți! Par'că era bătută cu cuie. Zgâlț în dreapta, hârț în stânga, nimic.

— Dă mai repede, — strigă Dănilă — cât te rog, că pe urmă n'o să mai vreau eu!

— Nu pot să mă ridic de pe scaun, Dănilă! Rogu-te, dă-mi drumul, că se umple pământul de lume și n'o să-i mai pot pri-didi.

— Dacă așa ni-e vorba, să stăm la tocmă: îmi lungеști viața c'o sută de ani?

— Aoleo, Dănilă, prea mult îmi ceri! Las-o la 50!

— Ași! Nu mi-e marfa de vânzare. De vrei așa cum zic, bine-de-bine, de nu, — pe aci ți-e drumul.

— Bine, Dănilă! Bine!

— Să facem contractu' că nici tu nu prea ești bote-zată și ți-o veni bâzdâcul¹⁾ să-ți iei vorba îndărăt.

Făcură tocmeala și rămase moartea slobodă și Dănilă cu zile. Da' credeți d-voastră că poate și-a schimbat el traiul și și-a uitat cărțile? Ași! De acum să te ții, Pârleo! Curgeau averile din toate părțile pe Dănilă și morții fuior la cimitir. Se omorau oamenii pe capete. Să te vezi tu, nenișorule, din om cu stare și trecere, cerșitor la ușa lui Dănilă, cum să nu-ți ieși din minți și să dai cu capu'n fântână? Și par'că nici n'ar fi fost, așa trecură cei 100 de ani și iarăși moartea îi bătu la ușă.

— Tii! Că repede trece vremea! Iacă, nu mi-a rămas timp nici să mă spovedesc, să mă grijesc și eu ca un creștin. Fii bună, moarte, și lasă-mă să mă reped până la taica popa și-'ei sta și dumneata colea pe scaunu' ăsta să te odihnești că acuși viu.

— Lasă, Dănilă, că n'oi mai sta pe scaun. M'ai tras odată pe sfoară, da' acum nu mai merge. Am mai îmbătrânit și eu, și-am mai prins la minte. Da', du-te că te-oi aștepta stând și pe ciolanele mele, că sânt învățate.

— A, surată, ai venit la mine — la Dănilă Prepeleac, — nu pot să te las numai așa, să dau de vorbă lumii c'ai plecat cu mâna goală dela așa bogatan. Pe scaun nu vrei să stai

¹⁾ toanele.

că ți-e teamă, dar în păr, colo, te-i sui să te 'nfrupți cu câteva pere, — că altceva știu că n'ei vrea. — Bune mai sânt, Doamne! Numai să guști una și pe urmă n'o să te mai sature. M'aș sui eu să-ți dobor, dar, vezi, trebuie să merg la popa.

— Bine, Dănilă, o să-ți văd lauda, da să nu te faci uitat, că e vai de tine pe urmă. Du-te!

Pleacă Dănilă, dar calea nu și-o făcu până la popă ci numai se dete după colțul casei și de-abi' stăpânindu-se de răs se uita pe furiș cum se coțopănia moartea să se suie în păr. Dea-bi' fu între crăcane și, hop și Dănilă didisubt.

— M'am ușurat de păcate, putem să mergem! — Când să se dea moartea jos, — nimic! Par'că era una cu părul, așa nu se putea urni.

— Măi, Dănilă, ajungă-ți gluma și lasă-mă să merg în pace că se umple pământul de lume!

— Te oi lăsa eu, că nu sânt de aceia. N'am ce face cu tine, dar... mi-ar mai trebui vre-o două sute de ani. Ha! Ce zici? Altminteri, aci-ți putrezește ciolanu! —

N'avu moartea încotro, era la strâmtoare — și vrei nu vrei, bea Andrei — îi mai dete alți 200 de ani de viață. Trăi Dănilă și viața asta, așa cum știa el să trăiască și făcu tot ce știa să facă, de nu mai erau locuri în cimitir și pe toată Craiova el era acum stăpănu'. Dar, bag-seamă, se săturase de bine și de viață lungă, că atunci când veni moartea, îl găsi gata, întins pe pat, și cătrănită cum era îi și sbură sufletul.

Rătăci, Dănilă, cât rătăci pe lumea cealaltă până când drumu i se împărți în două. În răspântie sta un inger, și-l întrebă Dănilă: — I-ascultă, prietene, care drum merge la iad? — Că-și făcuse el socoteala de acas' că numai pentru raiu nu e primenit. La ce să-și mai rupă picioarele până acolo? Ingerul îi arătă drumul din stânga și pe drumul acela o ținu el, drept înainte, până se pomeni în fața niștor porți de fier, întărite într'un munte de cremină.

— Aci trebuie să fie iadul, — se gândi Dănilă, și începu să bată în porți. Deschiseră și un drac îi eși înainte.

— Ce vrei?

— Să intru.

— Cine ești?

— Dănilă Prepeleac. —

Când auzi dracul că în fața lui stă chiar Dănilă cel atât de

mult aşteptat, începu să sbiere de vuia iadul vestind lumii drăceşti bucuria de a primi pe Dănilă. Ii eşi întru întimpinare chiar Scaraoschii cu toată urdia drăcească.

— Hei, bine-ai venit, Dănilă! Credeam că ți-a murit moartea că de trei sute de ani topim un fier în locușorul tău și chiar astăzi se isprăvi de nu-l mai puteam apuca în clește. Să-ți iei locul!

— 'Om face și pe-asta, că nu-i mare lucru, de ni-'ei putea câștiga la cărți. Eu om și tu drac: să vedem care pe care! De m'-ei bate, primesc să fiu și talpa iadului, că și-așa am auzit că că n'ai; de nu, de câte ori 'ei perde, să-mi dai câte un suflet din cele ce mi-oi alege eu. Facem târgu'?—

Cum Scaraoschi cam stătea pe gânduri, Dănilă-i zise, zâmbind pe sub mustață: — Da ce-i, jupâne, nu cumva atâta-ți este puterea drăcească? Te temi și de un pământean? Halal să-ți fie! —

— Ași! Nu de-asta — zise Scaraoschi ciugulindu-și coada de rușine — dar, de: eu împărat și tu... Nu cam vine! Dar pentru-că zici că ești atât de grozav, haidem. —

Și începură să trosnească cărțile, de ziceai: Doamne, ce e asta! Și de fiecare joc tot dracul pierdea, că de: cărți măsluite nu erau?! Până ce pierdu toate sufletele cari se deteseră iadului, omorîndu-se când le luase Dănilă averea. Nu mai putea dracul de teamă că-și pierde și iadul, și nu știa cum să se mântuiască de beleaua nepoftită.

— Ajunge, Dănilă, că ostenii. Mai haide pe-afară să ne mai răcorim și pe urmă 'om juca iar — zice tartoru', cu gând că îndată ce l-o vedea ieșit afară să zăvorască ușile pe din lăuntru. Da' ți-ai găsit. Dănilă se ridică la ceartă: să joace înainte. Orică unul, orică altul. Iși da cu gândul să rămâie stăpân pe iad și astfel să-i deschidă porțile și să dea drumul bietelor suflete, că amarnic le mai chinuiau! Când erau în toiul certii, de ha-ha-ha, să ajungă la păruială, un drac care se uita afar' pe fereastra iadului ce începu să sbiere: — Oleo! Alergați, fraților, și vă uitați, ce întunecime de vaci și boi trec pe drum! Olio!! Olele!!! — Și tot așa sbiera și se frământa de parcă era găsit de altele. Cum auzi Dănilă, cum sări în sus: — Ale mele sânt! — se lăudă el și, sbughi-o, afar cu sacu de suflete târâș după el, ca să vadă și el vitele, că la fereastră se grămadiseră dracii; dar în urmă-i năvăliră dracii de zăvorîră porțile să nu mai între îndărăt.

Se uită Dănilă în sus, se uită în jos, vaci ca'n palmă! II păcăliseră dracii, știindu-i slăbăciunea. Se întoarse, bătu în porți, zgâlțâi, strigă, injură; — pace! Rămăsese afar.

— Las' că v'o fac eu, încornoraților! — și începu să se bodicăie¹⁾ prin pozânare și de-ce se bodicăia, de aia se bodicăia.

— Tii!! Cum dracu' am uitat eu briceagu acas'? Scoase tibișiru²⁾ și făcu o cruce mare pe porți. Umflă, apoi, sacul cu suflute în spate și amărit și năcăjit ca vai de el, o luă arasna încotro vedea cu ochii și unde-l duceau picioarele.

Acum, când veniau dracii să între cu sufletele în iad și când vedeau crucea, fugiau pe câmp de se spetiau și nici că să mai caute îndărăt. Și-ar fi rămas iadul fără suflute dacă nu se întâmpla să dea o ploaie și să spele crucea. Dănilă avusese gând să scrijiască crucea cu vârful briceagului, ca așa să rămâie iadul zăvorât pe veci; dar și-l uitase acas în graba cu care-l luase moartea.

După mult timp de rătăcire prin pustiile cerești, ajunse la poarta raiului. Acolo Sân-Petre cu cheile în mână și, stându-i în putere, pe cine vrea să-l lase să între, intra, — pe cine nu, nu!

— Ce cauți pe aici Dănilă! N'ai, loc!

— Ce, mă?! Cine ți-a spus? Dă-mi drumul! — Că ba, că nu, auzi Dumnezeu ăl ghelai³⁾ și tărâmboi și veni să vadă ce se întâmplase.

— Tu faci atâta gură, Dănilă? Ce vrei?

— Să intru în rai, Doamne!

— La iad ți-e locul!

— M'au dat afar'.

— N'avem ce face dacă te-au dat! Aici sânt numai oameni buni.

— Da', bine, Doamne, eu — atunci când ai venit la mine — te-am găzduit fără să te mai întreb dacă-'ei fi bun sau rău. Apoi, cu dreptu'e ca să mai fiu întreat acum?

Se gândi, se mai răsgândi Dumnezeu: drept e, nu-l întrebuse. —

— Fie! Să între și un păcătos în raiu... Dă-i drumu' Petre!

— Nu-i dau, Doamne! Nu vezi că netotul mai aduce cu el și un sac cu suflute scoase din iad?

¹⁾ a căuta pipăind.

²⁾ creta de însemnat (la jocu 'n cărți).

³⁾ zarvă, ceartă.

— Apoi Dănilă, mulțumește-te cu cât îmi fu bunătatea!

— Nu mă mulțănesc, Doamne. Cu mine au venit cu mine să mergă până la sfârșit.

— Nu se poate!

— Nu! Da' eu n'am zis nu, și l-am primit înlăuntru și pe ăsta (adecă pe Sân-Petre), nu numai pe tine!

— Lasă-l Petre! Are dreptate. Tu n'ai dormit afar, dar, de acum înainte n'avem să mai călcăm pe pământ, că vezi:

Pentr' o așchie dată

Îți cere pădurea toată —

așa-s păcătoșii ăștia de oameni!

Și a intrat Dănilă în raiu cu toate sufletele din sac, de trăiește și astăzi în fericire la rând cu dreptii. Da' după-cum am auzit, cărțile i le-ar fi desmăsluit Dumnezeu, ca să nu se mai întâmple vre-o poznă. Și ci-că, deatunci nu mai calcă pe pământ Dumnezeu.

De vă place ce v'am spus,

Ridicați urcioru 'n sus

Și dați-mi o 'nghițitură

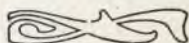
Să mai răcoresc a gură.

Hai, noroc și un pumn de linte,

Să trăiască cine minte!

Ion I. Grigorie

(Din Coșovenii-de-sus, Jud. Dolj).

Casă din Panaci încadrată în floare de siminichie
(fot. 1/7 1925)

Cântece

Frunză verde matostat
Tinirel m'am însurat,
Tinerică mi-am luat,
Tinerică ca mama
Subțirică ca ... soba...
Bat-o Dumnezeu, s'o bată
Că mânâncă nespălată
Și se culcă ne'nchinată.

(Din Mitocul-Adâncatei, Jud. Dorohoi)

*

— Fa Ileană, unde-ai mas
De ai semne pe obraz?
— Mas-am, biță,¹⁾ în grădină
Și m'a mușcat o albină!
— De trei ani de când mă minți
Că albina are dinți,
De trei ani îți tot bați joc
Că albina are cioc
Și te mușcă... dintr'un loc...
(din Mândrișca, Jud. Putna)
Culese de Petru Iroaie

*

Fost-ai, lele, când ai fost
Și-ai rămas un lucru prost!
Și-aveai buze busuioace²⁾
Și-l aveai pe vino'ncoace;
Și-aveai, lele, și lipiciu
Și-ai rămas cu fugi-de-aici!

*

Măi, Măriuță, pentru tine
Vin șandarii³⁾ după mine,
Doi mă leagă, doi mă 'ntreabă
Doi în cremanari⁴⁾ mă bagă.

¹⁾ badiță.

²⁾ mirositoare ca busuiocul.

³⁾ jandarmii.

⁴⁾ „criminal“, închisoare.

Vinde-ți, dragă, boii tăți
Scoate-mă din judecăți.
Vinde-ți, dragă, și catrința
Ușurează-mi nevoița.
Și mai vinde și-un ștergari,
Scoate-mă din cremanari!

Culese de Axentie Bilețchi-Oprișeni

*

Nici-o mândră nu-mi zicea:
„Pune-ți banii la curea“;
Nici-o mândră nu ți-a zice:
„Nu-ți bea banii, măi voinice!“

*

Mă miram ce-mi place mie
Mărul roșu dela vie!
Dar în via cu haragi,
Tu, Ileană, ce mai faci?

*

Hai mândruță până 'n luncă
Să mi te măsoar de lungă...
Tu pe spate, eu în coate,
Tu să numeri stelele
Și eu floricelele...

*

Puiculiță din cel sat
Nu grăbi la măritat
Ca floarea la scuturat...
Floarea mai înfloare-odată
Da nevasta niciodată
Nu se află a fi fată!

Auzite dela Dim. Belega din Gurahumorului de
Leca Morariu

*

Zice maica să mă 'nsor
Să nu mă topesc de dor.
Da' eu nu mă prea topesc
Că-s în satul omenesc...

Oamenii îs cu femei
Nu mă lasă ca să pieiu ...

*

Bucură-te soacră mare
Că-ți vine pieptănătoare
Și te-a pieptăna cu dor
Tot cu capul de ușior,
Și te-a pieptăna cu drag
Tot cu capul de cel prag!

*

Mă dusei la soacră-mea,
De mâncare ce-mi dădea?
Lapte acru pe-o surcea
Să mănânc și eu și ea.
Și-am mâncat de ne-am înflat
Și ne-am foarte săturat.

(Dela Grigori Capră din Frătăușul-vechiu)

Culese de Dimitrie Dan

Aur și aur

Apoi ci-că a fost odată în Moldova un boier putred de bogat. Și boierul ista avea vre-o 30 de moșii alese și nu le da în arândă, ci le lucra el singur. Și-i da mâna să le lucre, pentru că oamenii de pe moșiile lui grija de țarina boierească cum ar griji de a lor, că boierul măcar că era așa de bogat, era bun la inimă. Și știa boierul ista ce știa, da' pânea culeasă de pe câmp ferit-a Sfântul n'o da cu bani, ci-o strângea frumușel în hambare. Venia te-miri-cine, veniau negustori jidani și aduceau bani grei să-l ispitească a schimba pânea pe aur, da el zicea: — Domnule, ori jupâne, ori ce-i fi fiind dumiata, eu, mulțumesc Celui-de-sus

am ce duce la gură și nu-mi trebuie banul dumitale! — Și după-ce-l alunga pe jidov, îi învăța pre oameni, zicându-le: — Să știți, oameni buni, că jidovul și porcul toamna nu mai au somn, și hojma numai după mâncare aleargă. — Iară pentru cei nevoieși se găsia la curtea boierului totdeauna un cuvânt bun, un sfat, și, la nevoie, pâne fără de plată.

Așa ci-că trăia omul ista bun și cu frica lui Dumnezeu.

Da amu într'o vreme trei ai de-a rândul nu s'a făcut pâne nimic. Și venia veste de prin alte părți că pică norodul de foame, cum pică toamna frunza.

Boierul nostru, — habar de grijă! Și el și oamenii lui, că fiecare om de pe moșia lui își avea partea lui hotărîtă în hambarul boierului. Și iacă într'o bună zi alți boieri sosiți la boierul nostru. Numai în mătăsuri și'n aur îmbrăcați; și buți întregi de galbeni după dâșii, că bănăret aveau puzderie. Se dau ei pe lângă boierul nostru și prind a-l ruga să le vînză păpușoi: pe o dimerlie de galbeni, dimerlia de grăunțe, că le crășcă măseaua prin părțile lor și îmblă oamenii ca niște stafii după buruienute și rădăcini, și care unde pică acolo rămâne, ca snopii cei necălădiți...

Da boierul nostru, îi vine un gând cu flămânzii ceia. Și zice el cătră oamenii lui: — Turnați-o dimerlia de galbeni la porci! — Și dacă au turnat aurul la porci, porcii au guzuit ce-au guzuit pintre galbeni și au lăsat aurul neatins. Și zice apoi boierul cătră oameni: — Turnați-le acum o dimerlie de grăunțe! — Și cât te-ai șterge la gură, nici urmă de grăunțe! — Vedeți, oameni buni — le-a zis atunci boierul — grăuntele de păpușoi îi aurul cel adevărat! — Iar întorcându-se cătră boierii cei în mătăsuri, le-a cuvântat: — De ce dați aurul cel bun și adevărat, lăsat de bunul Dumnezeu, pe aurul care nici porcii nu-l vreau!? Și pilduindu-i într'un chip ca acesta, le-a dat pâne fără plată, și dus a fost fiecare în lumea lui.

Auzită dela Moșul Roman Uriciuc,
(analfabet) din Pătrăuți pe Suceava.

A. M. Vornicel

Multe și mărunte...

Cea mai veche atestare a cântecului nostru popular. — Comunicarea profesorului Clujean G. Kristóf, *Influența poeziei populare române din secolul al XVI-lea asupra lui Balassa Bálint* („Dacoromania“ III 550 – 560) ne aduce (până acum) cea mai veche atestare a cântecului nostru popular. Și atestarea aceasta ne vine din partea unui mare trubadur maghiar, din partea lui Bálint (Valentin) Balassa (1551 – 1594), „unul din cei mai mari artiști ai lirei maghiare nu numai din secolul al XVI-lea, ci din toate vremurile“ (Kristóf 552). Subliniem acum noi că baronul B. Balassa, „cel dintâi trubadur maghiar“ (vezi Dr. I. Kont. *Geschichte der ungarischen Litteratur*, ed a 2 a, Leipzig 1909, 25) și „trubadur de rangul întâi“ (Kont ibid.) e în poezia ungurească „întâiul poet care se adapă din cântecul poporului“ (Kont ibid.). „Se naște în serviciul lui Apollon, trăește în al zeiței Venus și-și sfârșește zilele în slujba lui Mars“ — așa-l caracterizează Kristóf (552) continuând (după alții): „Voinic pe sprânceană, ales poet din mila lui Dumnezeu, ostaș apărător de hotare și cavalier pribeag, patriot însuflețit și aventurier neobosit, care-și iubește nemărginit patria și totuși își caută un adăpost în afară de granițele ei, el avea să fie orișunde un admirator înflăcărat al, femeilor și o jertfă a lor; iubitor schimbăcios și totuși statornic, se închină mai totdeauna iubirii și se prăpădește din cauza ei; fluturatec turburător și distrugător de căsătorii, își otrăvește viața tocmai prin căsătoria sa proprie; stăpân mândru de cetăți, chefluiu, buclucaș și tovarăș vesel, gata orcând de a da piept cu primejdiile, dar și de a ciocni și închina cu paharele „pe unde trece bucuria, cântecul și florile, îi răsar în cale, dar învinuirile, plânsetele și jeliurile rămân pe urma lui“.

A murit în vâlmășagul luptei, moarte pe erou (ca și Petőfi, celalalt închinător al melopeei populare). „Ca prizonier de războiu al lui Ștefan Báthori, împotriva căruia luptase, cu armatele lui Gaspár Békés“ (Krist. 554) ajunge între 1575 – 1576 în Ardeal. În vârstă de 24 ani, când omul lesne deprinde o limbă străină, și cu marele lui talent pentru limbi, Balassa o fi deprins ușor și limba românească — presupune Kristóf — și-o fi deprins-o de dragul cântecului nostru popular pe care l-o fi auzit incidental

Din melopeia noastră Balassa își împrumută apoi pentru două din cântecele sale câte ceva:

1. La un cântec în care poetul Balassa „își plânge soarta nefericită de a trăi singur, ca un copac de pe câmpia întinsă Pe acesta soarele îl seacă și-l istovește de puteri, iar pe dânsul, iubirea Ciripitul rândunelelor în faptul zilei îi deșteaptă iubirea cea arzătoare, amintindu-i de iubita lui; ar dori să o vadă, să stea de vorbă cu ea. Aceasta însă nu-i stă în puteri, căci, din cauza pizmașilor săi, nu se poate apropia de ea, tocmai precum, din cauza spinilor, nu se poate ridica vioreaua. Deaceea cel puțin gândurile i le trimite...” (Krist. 555), — „grămăticul” (deci logofătul, secretarul) lui Balassa adaogă (în manuscrisul scris de dânsul) însemnarea: *Az „Sxavu nu lasxe 'n Kaasxa fata” oláh ének nótája* (= după notele muzicale ale cântecului românesc: *Savu nu lasă în casă fata...*), sau (după o nouă ediție critică a lui Balassa, ap. în 1923, vezi „Dacoromania” III 560): *Savu, mă lasă 'n casă fata*.

2) La al doilea cântec al lui Balassa, cântec în care „poetul arată că vechea lui iubire... s'a aprins din nou. Ar stinge văpăile, însă nu știe cum. Sufere chinuri ca fiara rănită de moarte de o săgeată otrăvită...” (Krist. 555) — e adăugată nota (de astă dată numai în ungurește): *După melodia cântecului românesc: ciobănița română își plângea oile rătăcite*. Și nota aceasta nu mai citează, ca la celălalt cântec, un vers al cântecului popular românesc, ci arată numai că „precum Româncea își plânge oile rătăcite, tot astfel plânge și poetul¹⁾ iubiturile lui dispărute” (Krist. 557).

Întrebarea care se impune acum e: Ce anume o fi împrumutat poetul ungur din cântecul nostru? Numai melodia — aceasta, evident, de sigur (și împreună cu melodia probabil și măsura versului + numărul silabelor — vezi precizările lui Al. Eckhardt citate de Kristóf 557) — sau poate chiar și fondul (din expunerile lui Kristóf se pare că B. l-a utilizat cel puțin unul din cele două cântece românești, și sub raportul fondului). Lămuriri precise nu se pot da. Chestiunea rămâne să fie elucidată poate de aci înainte.

Fapt important însă este că avem din această atât de timpurie dată (1575 — 1576), când B. petrece în Ardeal, o temeinică atestare a 2 cântece populare românești: 1) Dintr'un cântec, versul cu *Savu...* și 2) Din celalt, mențiunea fondului: păstorița care-și jelește oile pierdute.

¹⁾ B. Balassa putea de fapt să-și plângă... atâtea iubite dispărute, câte oi are ciobanul...

Știm azi din studiul lui D. Caracostea, *Miorița în Mun-Oltenia* („Convorbiri literare“ An. LII 1920, 627-628) — ceea ce N. Iorga în *Balada populară românească* 1910, 5-6 încă nu știa și ceea ce Iorga nici astăzi (în *Istoria literaturii românești* I ed. a 2a, 1925, 28) nu știe ¹⁾ — că acest cântec despre păstorița care-și plânge oițele (pierdute . . . cu ciobănel cu tot împreună . . .), face parte din ciclul *Mioriței*. Și interesant și poate documentar este faptul că acest cântec bătrânesc deci, acest fragment de cântec epic, azi mai puțin stăruitor decât melopeia pur lirică, e după câte știm cea mai veche atestare istorică a cântecului nostru popular. Ba coincidența vrea ca chiar și cea de-a doua preciză atestare istorică a cântecului nostru popular (din 1659), tot despre aceștiași fragment de *Mioriță* să ne dea mărturie. Mă gândesc la cântecul pe care în 1659 Andreiaș Frank l-a auzit în Murăș-Oșorheiu dela ostașii lui Constantin Șerban Vodă. Și ne informează acest A. Frank: „muzicul ²⁾ călăreților lui Constantin zicea nota fetei românești când și-au pierdut caprele și plângând le căuta pre munți“ (il citez ³⁾) după *Cronica* lui Șincai vol. III 1886 124).

...Încât, făcând abstracție de acel *Savu*... al lui Balassa, cea mai veche atestare a cântecului nostru popular ne aduce mărturia despre aceeași *Mioriță* pe care și povestea lui Ion Neculce (tradiția 30 din *O seamă de cuvinte*...) o atinge ⁴⁾: „Gheorghie Ștefanu Vodă cându era Logofătu mare, au fost șezându odată în divanu cu toiagulu în gură; iar Iordaki Cantacuzino cel bă-

¹⁾ N. Iorga neglijează cu totul tot informațiile date de G. Kristóf în „Dacoromania“ III 1924.

²⁾ Cântărețul

³⁾ Cf. D. Caracostea în „Conv. lit.“ 1920, 627: „Izvorul de cares'a servit Șincai este azi publicat în al XII volum din *Monumenta comitialia regni Transilvaniae* p. 385-386, Budapesta 1887. Vezi și Alexici în „Luceafărul“ 1903 p. 387. În pasagiul care ne interesează din *Monumenta*, un amestec de text latin și unguresc. relevez cuvântul maghiar cu care e denumit cântărețul: *töröksipos*, din care prima parte însemnează Turc și cea de a doua cel ce fluieră. Aceasta arată ce fel de musicus era cântărețul, — probabil un cântăreț din naiu. Traducerea părții ungurești a textului așa cum mi-a fost dată de Bogdan-Duică este: cântecul fetei române, când și-a pierdut caprele, pe munte înalt și jeluindu-se și rătăcind își căuta și-și plângea caprele pierdute.“

⁴⁾ „Fiind dat substratul poporan al culegerii lui Neculcea, să nu fie oare aici o vorbire sugerată de cântecul nostru?“ — se întreabă Caracostea (loc citat 628).

trânu, vel Visternicu: — Ce zici în flueru dumniata, Logofete? — Iară el au răspunsu: — Zicu în flueru să mi se coboare caprele dela munte, și nu mai vinu. — El au răspuns în pildă, și alții nu s'au priceputu, că elu aștepta oștile ungurești să vie de preste munte“. (după Kogălniceanu, *Cronici* ed. a 2-a, vol. II 187)-

* * *

Împotriva sectarismului. — Dela Nr. 47 (22 Nov.) înainte „Universul literar“ (1925) se emancipează (atât de curând) de egida N. Iorga. Motivul îl înțelegem din editorialul Schiță de program publicat în „Univ. lit.“ Nr. 51: „Silindu-se să se sustragă cât mai mult aceluia inevitabil sectarism, propriu — pare-se — luptătorilor literari, această revistă se va strădui să realizeze o concentrare a scriitorilor români...“

Pusă fiind chestiunea sectarismului, ne-om spune și noi cuvântul. În cântărirea haoticului antagonism care sub ochii noștri se desfășoară între așa zisa literatură tradiționalistă și între literatură „nouă“, singurul nostru criteriu va fi: măsura talentului. Sterilitatea tradiționalistă ni-i tot atât de neavenită ca și artificialitatea „nouă“. Sântem deci, cel puțin sub acest raport, tot atât de puțin sectariști ca și „Universul literar“. Incolo îi urăm confratelui ieșit din uzina celui dintâi cotidian al nostru, aceea stăruință care lesna l-ar putea ridica peste monitorul „literar și artistic“ al celuiilalt cotidian... (Cruce-ajută, că pare-că iar începem a se scufunda, în abizul altui sectarism!...) Și urările noastre salută drept bun augur aceea senină și largă și multilaterală atmosferă din numerii din urmă ai „Univ. lit.“, care ne evoacă enciclopedia culturală a regretatei „Flacări“ (nu însă a „Flăcărei“ din agonia ei modernistă!)

(O mică paranteză de pedantism dăscălesc: Pe ici-colo s'ar impune, mi se pare, câte o revizuire a materialului. Nici bieții noștri găgălici de liceu nu s'ar încumăta să afirme¹⁾: „Viața marelui scriitor (Creangă) este din fericire foarte bine cunoscută după autobiografia sa“. Până la ce vârstă, rogu-vă, își povestește Nic' a lui Stefan a Petrei năzbâtiile sale? Chipul care ni se dă apoi, hotărît că nu-i al lui Creangă! Am dovedit-o aiurea.²⁾ Ceea ce reclamă atenția noastră, dar și mult, foarte mult control, e următoarea revizuire a d-lui Gh. Cardaș: „Creangă a fost primul culegător... care a reușit să redea cu cea mai mare

exactitate fondul și mai ales forma basmului poporan. În această privință... este superior tuturor folcloriștilor noștri... În acest sens îmi pare gratuită afirmația lui Lazăr Șeineanu: Din punct de vedere al exactității, Ispirescu ne pare superior lui Creangă, ale cărui povești nu sânt adese decât combinațiuni personale...“).

* * *

Pentru înzdrăvenirea opiniei noastre publice. — Bărbăteasca „Țara noastră“ a lui O. Goga, publicație de conștiință desăvârșită românească, și frunțașă frunțașelor sub acest raport al celei mai virile intransigențe, publicație nesubvenționată de nici o bancă de partid și de nici un... Aristide cultural, apelează la sollicitudinea celor ce formează azi ecoul răscolit de sufletul românesc al Țării Noastre, — pentru ca să-și poată purta războiul înainte. Îi urmăim din tot sufletul, și Vă aducem aminte, că administrația revistei „Țara Noastră“ e la Cluj, Piața Cuza Vodă 16 (Abonamentul 500 lei pe an; pentru preoți, funcționari și studenți 300 lei pe an).

* * *

Folkloriștii lui Șt. Șt. Tuțescu. — Dintr'o scrisoare (Iași 16/I 1926) a lui I. Șiadbei: „Cărticica învățătorului olten Tuțescu, pomenită în Făt-Frumos, e mult mai prejos decum o credeți. Spiritul critic îi lipsește complet și uneori chiar logica. Deaceia, cred că S. Fl. Marian n'a pierdut nimic; dimpotrivă...“

Leca Morariu

¹⁾ Ca d-l Gh. Cardaș în articolul Ion Creangă din „Univ. lit“ An. XLII 1926, Nr. 1, pag. 5.

²⁾ Vezi Drumuri moldovene 1925, 114—115 și „Junimea literară“ 1925, 215—216.

Bibliografie

Cărți

- Alex. Vitencu, *Vechi documente moldovenești*, Cernăuți 1925.
 Leca Morariu, *Drumuri moldovene (Pe urmele lui Creangă)*, cu 1 anexă și 24 clișee, Cernăuți 1925, Pr. 60 lei.
 Gh. Bogdan-Duică, *Despre „Luceafărul” lui Mihail Eminescu*, Brașov 1925, tip. A. Mureșianu (Reprod. din anuarul jubilar al liceului „A. Șaguna”).
 V. Bogrea, *Pentru învățământul clasic*, (Memoriu), Cluj 1925.
 Const. Radu, *Influența italiană în „Țiganiada” lui Ion Budai-Deleanu*, Focșani 1925, Pr. 25 lei.
 I. Simionescu, *Nicolai Milescu în China*, București Cartea Românească, Pr. 4 lei.
 Mario Roques, *Palia D'Orăștie (1581–1582) I, Préface et livre de la genèse*, Paris 1925.

* * *

M. Teișanu, *Luceafărul lui Eminescu*; un splendid volum: text și ilustrații în 22 planșe polihrome, 4°, București (publicată în numai 250 exemplare).

Reviste

Sexătoarea (Fălticeni); *Tudor Pamfile* (Dorohoi); *Datina* (Turnu-Severin); *Țara de jos* (București); *Răzeșul* (Bârlad); *Țara Voevoșilor* (Făgăraș).

De-ale Administrației

Ctitorii noștri. — Revista noastră s'a învrednicit a primi următoarele daruri: **3000 lei** dela d-l Dr. A. M. (Cernăuți); câte **100 lei** dela d-nii Dr. Vasile Marcu, avocat (Cernăuți), Dr. Dimitrie Marmeliuc, prof. univ. (Cernăuți) Alex. Morariu, profesor (Cernăuți), Eusebie Popovici, avocat (București), și Nicolai Prelici, inspector general de finanțe (Cernăuți); **60 lei** dela d-l Gh. Vântu, avocat [Cernăuți]; câte **50 lei** d-na Lala Cudelca (Cernăuți) și P. C. Sa. Lazar Bolohan, paroh (Liteni, Jud. Suceava). - Mulțumiri cordiale.

